



## Fact Sheet

### โรคฝีดาษลิง (Monkeypox)

- เกิดจากเชื้อไวรัสฝีดาษลิง (Monkeypox virus) พบมากในแอฟริกากลางและตะวันตก
- อาการของโรครุนแรงน้อยกว่าโรคฝีดาษคน (smallpox) แต่ก็ทำให้เสียชีวิตได้
- ส่วนใหญ่คนติดโรคฝีดาษลิงจากสัตว์ฟันแทะและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีโอกาสน้อยในการแพร่จากคนสู่คน
- อัตราการตายสูงสุดในกลุ่มเด็กเล็ก ซึ่งอาจสูงถึงร้อยละ 10
- ไม่มีวัคซีนเฉพาะสำหรับป้องกันโรคฝีดาษลิง แต่วัคซีนป้องกันโรคฝีดาษในคน สามารถใช้ป้องกันได้

#### ลักษณะทั่วไปของโรค

โรคฝีดาษลิง (Monkeypox) เกิดจากเชื้อไวรัสกลุ่ม Poxviridae จัดอยู่ในจีนัส Orthopoxvirus เช่นเดียวกับไวรัสอีกหลายชนิด เช่น vaccinia virus, cowpox virus, variola virus เป็นต้น เชื้อไวรัสฝีดาษลิงเป็นเชื้อไวรัสสายพันธุ์ที่ใกล้เคียงกับเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคฝีดาษคนหรือไข้ทรพิษ (smallpox) ซึ่งไข้ทรพิษถูกกวาดล้างหมดไปจากโลกแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 แต่โรคฝีดาษลิง ยังเกิดประปรายในบางพื้นที่ของทวีปแอฟริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา โรคฝีดาษลิงพบครั้งแรกในลิงทดลองในปี พ.ศ. 2501 พบมากในแอฟริกากลางและตะวันตก สัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนสามารถติดเชื้อนี้ได้ การติดเชื้อในคนพบครั้งแรกที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ปี พ.ศ. 2513 และ เกิดการระบาดใหญ่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ปี พ.ศ. 2539-2540 ในปี พ.ศ. 2546 เกิดการระบาดของโรคนี้ในคนที่ติดเชื้อจาก prairie dog ในสหรัฐอเมริกา ล่าสุดรายงานการระบาดพบที่ประเทศไนจีเรียและประเทศอินเดียในปี พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 ตามลำดับ แต่ยังไม่มียางานการระบาดในประเทศไทย

#### อาการและการก่อโรค

โรคฝีดาษลิง พบในสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ตระกูลลิง และสัตว์ฟันแทะหลายชนิด เช่น หนู กระรอก กระต่าย เป็นต้น สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยงรวมทั้งคนที่อาจติดเชื้อได้ โดยคนสามารถติดโรคนี้จากการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือจากการถูกสัตว์ที่มีเชื้อกัด หรือการกินเนื้อสัตว์ที่มีเชื้อที่ปรุงสุกไม่เพียงพอ เป็นต้น การแพร่เชื้อจากคนสู่คนอาจเกิดขึ้นได้จากการสัมผัสใกล้ชิด แต่มีโอกาสน้อยมากในการแพร่จากคนสู่คน ผู้ป่วยจะแสดงอาการของโรคหลังติดเชื้อประมาณ 12 วัน อาการป่วยคือมีไข้ หนาวสั่น ปวดหัว เจ็บคอ ต่อม้ำเหลืองโต ปวดกล้ามเนื้อ ปวดหลัง และอ่อนเพลีย จากนั้นประมาณ 1-3 วัน จะมีผื่นขึ้นบริเวณแขนขา และอาจเกิดบนหน้าและลำตัวได้ด้วย ผื่นจะกลายเป็นตุ่มหนอง ในระยะสุดท้ายตุ่มหนองจะเป็นสะเก็ดแล้วหลุดออกมา อาการป่วยประมาณ 2-4 สัปดาห์ ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายจากโรคเองได้ อัตราตายของโรคพบสูงสุดในกลุ่มเด็กเล็ก ซึ่งอาจสูงถึงร้อยละ 10

#### การควบคุมและป้องกันโรค

หลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรงกับเลือด สารคัดหลั่ง หรือตุ่มหนองของสัตว์ที่ติดเชื้อ หรือการกินเนื้อสัตว์ที่มีเชื้อที่ปรุงสุกไม่เพียงพอ การฉีดวัคซีนป้องกันไข้ทรพิษจะสามารถป้องกันโรคฝีดาษลิงได้ประมาณร้อยละ 85 ก่อนหน้าที่จะกวาดล้างไข้ทรพิษได้นั้น มีการฉีดวัคซีนหรือที่เรียกกันว่าการปลูกฝี ซึ่งจะช่วยป้องกันทั้งสองโรคนี้ได้ อย่างไรก็ตาม เด็กที่เกิดหลังปี พ.ศ. 2523 ซึ่งไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนไข้ทรพิษมาก่อน จะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อโรคฝีดาษลิงมากกว่าประชากรกลุ่มอื่นๆ

## การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีความพร้อมในการตรวจวิเคราะห์เชื้อไวรัสฝีดาษลิง โดยการตรวจสารพันธุกรรมไวรัสจีแนส Orthopoxvirus ด้วยเทคนิค Real-time PCR และตรวจจำแนกไวรัสฝีดาษลิงด้วยการทดสอบลำดับสารพันธุกรรมของเชื้อ ติดต่อส่งตัวอย่างตรวจโรคติดเชื้อไวรัสฝีดาษลิงได้ที่ศูนย์ประสานงานตรวจวิเคราะห์และเฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ (ศปส.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข ถนนพหลโยธิน โทรศัพท 02-9511485

ชนิดและปริมาณตัวอย่าง	การเก็บและการนำส่งตัวอย่าง
Vesicular swabs หรือ Pustular fluid 0.5–1 มิลลิลิตร	ทำความสะอาดตุ่มแผลด้วย 70% แอลกอฮอล์ ใช้ disposable syringe พร้อมเข็มเจาะ ดูดน้ำในตุ่มแผล เก็บใส่หลอดไร้เชื้อ ปิดฝาเก็บในกระติกน้ำแข็ง (4 °ซ) ทันที
Swab จากแผล	ทำความสะอาดตุ่มแผลด้วย 70% แอลกอฮอล์ ใช้กรรไกรตัดผิวหนังที่คลุมตุ่มแผล จากนั้นใช้แลนเช็ตปราศจากเชื้อขูดแผลจนกระทั่งผิวชั้นแต่เลือดยังไม่ออกแล้วใช้ไม้พันสำลีปราศจากเชื้อป้ายที่แผล แล้วรีบแช่ swab ลงในหลอด VTM เก็บในกระติกน้ำแข็ง (4 °ซ) ทันที

## เอกสารอ้างอิง

1. ศูนย์ข้อมูลโรคติดเชื้อและพาหะนำโรค. โรคฝีดาษลิง (Monkeypox) [อินเทอร์เน็ต]. 2551 [เข้าถึงเมื่อ 2562 พฤษภาคม 10]. เข้าถึงได้จาก [http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc\\_nih/a\\_nih\\_1\\_001c.asp?info\\_id=402](http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_nih/a_nih_1_001c.asp?info_id=402)
2. World Health Organization. Monkeypox [Internet]. 2018 [cited 2019 May 10]. Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/monkeypox>
3. Centers for Disease Control and Prevention. About Monkeypox [Internet]. 2018 [cited 2019 May 10]. Available from: <https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/about.html>
4. Nigeria Centre for Disease Control. An Update of Monkeypox Outbreak in Nigeria [Internet]. 2019 [cited 2019 May 10]. Available from: <https://ncdc.gov.ng/diseases/sitreps/?cat=8&name=An Update of Monkeypox Outbreak in Nigeria>

ฝ่ายไวรัสระบบทางเดินหายใจ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

พฤษภาคม 2562